

բաժնեատերները կատարեցին : Այս բոլորը իրաւացի կերպով տրբ տուել և ատելութիւն ստեղծեց ժողովրդի լայն խաւերի մէջ մեր գաղափարական համարուած կազմակերպութիւնների դէմ :

Եւ այսօր, երբ բէակցիան զօրեղացաւ, երբ ժողովուրդն հնարաւորութիւն զգաց օչնչացնելու այդ սխալուած և տգէտ զեկալարների լուծը՝ ամեն տեղ սկսեցին երես դարձնել, և այդ կուսակցութիւնները այսօր մեռնելու վրայ են :

Չի կարելի չցաւել այս մասին : Չի կարելի չցաւել, որովհետեւ այդ կուսակցութիւնները ծնուեցին գաղափարական շարժառիթներից, նըրանք դարերի ընթացքում ամենը ուսած հայ ազգի վէրքերին սպեղանի դնելու համար էին ստեղծուած և ոչ անմեղ մարդկանց սպանութիւնների, անձնական հաշիւների համար հարկաւոր ընտանիքներ դրժբաղդացնելու, կանանց և աղջիկների անկեղծութիւն, դաշտնով փոզեր կորզելու և սրիկաներին ոյթ տալու և հասարակական գործիչներ նրանց յորձրոյնելու համար և ըն և ըն (Հովիւ) Գ. ԵՆԻԻՅԱՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԷ ԿԱՅՐԸ

ԿԱՅՐ, ՊԱՍՏԻՆ ՄԷՉ

Կայս. Պալատէն զրկուած երեք պալատական կառքերով և արարողագրի օգնական Թալէաթ պէյի առաջնորդութեամբ Ս. Պատրիարք Հայրը և Խառն ժողովի սրոյած անգամները Տօլմապազէ երթալով ընդունուած են Վեհ. Սուլթանէն :

Ս. Պատրիարք Հայրը Կայսեր կենաց աղօթքներ ըրած և հետեւել ուղեբժը կարգացած է :

« Անեախառ Տեր, »

« Ազգային Ընդհանուր Ժողովը Սահմանադրութեան համաձայն Պոլսոյ եւ յարակից քեներտեան Պատրիարքական քաթուր պաշտօնին ընտրեց զիս : Չեմ կրնար շնորհիւ յայտնել Ձեր Անեախառութեան շնորհակալութիւնս այն շնորհներուն համար, զոր ըրիք իմ ընտրութիւնս հաստատելով եւ զիս Ձեր Կայսերական ներկայութեան ընդունելով :

« Անեախառ Տեր, »

« Իմք որ Օսմանեան փառապանք Գահը բարկելով Սահմանադրութեան անբերի գործադրութիւնը սպանուեցիք, մեր նախնական հայրենիքը վտանգուցիք, եւ ստանց զեղի ու կրօնի խտրութեան բոլոր Օսմանցի սպանուած միջեւ եղբայրակցութեան անկեղծ սեր ներշնչելով, անկեղ պատրտեմն ու խառնակեցիք հաստատեցիք, անկեղքայ եւ որ պիտի փայլի անկեղքայ բարի պատիւները : Կր համարձակիմ յոյս տալէ թէ ինչ պիտի չզրպուիս այն օժանդակութիւնն ու դիւրութիւնները, որոնց կարօտ եմ, պաշտօնապէս ուխտած պատրաստութիւններս անբերի կարենայ կատարելու համար : Բարձրեւել Սահմանադրութեան արդարաւորով եւ ազատակիս Կայսր իր Գահուն վրայ անասան պահեմ, եւ անոր երկրաշէն անկեղքայ քաղաքներուն Սահմանադրութեան յարգութիւն պարգեւեմ : »

Ուղեբժէն վերջ Վեհ. Կայսրը խօսք առնելով ըսաւ .

« Շատ շնորհակալ եմ Ձեր յայտնած այդ անկեղծ գգնանքը համար : Իմք ինչպէս որ գիտեք, Սահմանադրութեան քե եւ իմ հպատակներս անանց զեղի, կրօնի խտրութեան իր իմ գաղափարներս կը սիրեն :

Կը շնորհաւորեմ ձեր նոր պաշտօնը . դուք այ պիտի չե խնայիք Ձեր աշխատութիւնները երկրին բոլոր սարերը իրարու հետ համեմատելու պարտեցնելու համար, որովհետեւ ինչպէս գիտեք, այս պատրաստութիւնը կը ծանրանայ անկեղծ արեղի կրօնապետներուն վրայ : »

Ս. Պատրիարքը ըսած է թէ՛ պիտի աշխատի Օսմ. երկրին բարեւաւմանը համար իր վրայ ծանրացած պարտականութիւնը կատարելու : Կայսեր արեւաշատութեան համար՝ Տ. Տ. Արշարունի և Գի. մարտեան Եպիսկոպոսներն ալ աղօթքներ ըրած են :

Ս. Պատրիարքը իր հետեւորդներով այցելած է նաև Բ. Գուրու և վարչապետին հետ սիրալիր տեսակցութիւն ունեցած է : Այցելած է նաև մեծ Եպարքոսին և անոր խորհրդակցութիւն կողմ ընդունուած է անտի արտաքին և դատական գործոց նախարարներուն հետ տեսակցած է, որոնք շնորհաւորած են իր նոր պաշտօնը :

Բ. Գուրուն մեկնելէ փոքր, Ս. Պատրիարքին ընկերացող թափորը կանգ առած է Սուլթան Մահմուտի դամբարանին առջև և ն. Ամենապատուութիւն կառքէն իջնելով պահ մը լռիկ աղօթած է . . .

Թափորը անկէ Պատրիարքական պաշտօնատունը երթալով այցելած է Մահմուտ Եփէթէթ բաշային, ուրկէ Ս. Պատրիարքը մեծ հանգիստով Գուրու-Գուրուի Մայր եկեղեցին առաջնորդուած է և հոն խոսուած բազմութեան հետեւել քաթուրը խօսած է :

« Սիրելի ժողովուրդ Հայոց »

Անուշ, խանդալար եւ ոգևորիչ վայելանքներու տեսակցութիւնն մը կը դառնանք, մեր բարի բազմութիւնն մերկայութեանը արժանացած : Մեր պատրաստութիւնը եւ զայն կատարելու պատրաստակամութիւնը յիշել իր Գահայիսն առջև եւ ինչք իր խօսքներով, որոնք իսկապէս հայրական գործերն են արտաստարիւնները եւ ինչ շեշտուած այն անկեղծութեանը որ իր սիրտէն դուրս կուգար, մեր անարժանութիւնը շնորհաւորելով, բոլոր հայ ժողովուրդին իր կայսերական բարեկեցութեանը պատրաստութիւնը յիշել իմ վրայ, եւ եւ այդ բարեկեցութեանը կը հարգուի, սիրտի անկեղծ համարեանք մը, վասն զի մեր խորին համարեանք մը, մեր սպարտութիւնը այն է, որ արդարեւ կը գտնուի բարի հոր մը ներկայութեան : Եղբայր ասեմ անհրաժեշտակեմ մեկ մեր վրայ, զգարով թէ մեկ գաղափարն է մեր բարի հոր մը եւ Օսմ. երկրին, որուն պէտք իր յստակ բառերուն մեջ անկեղծ է : Այս բարի ազդեցութեանը եւ որ վստահութեան պիտի աշխատիմ յաստատելու : »

ՏՊԱՐԱՐԱԿԱՆ ՕՐԻՆՏԻԿԻՄԸ

ԵՆ ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԳՄԱՐԱՆԸ

Կ. Պօլսոյ Մամուլին Օրինադիրը, որ Ահմէտ Բիզա պէյի առեւտարութեամբ վարուող Օսմ. երկրի տնտեսութեան մէջ երկրորդ փոփոխութեան առարկայ եղաւ, դեռ իր վերջակէտը դրուելու վիճակին մէջ չի՛ դառնել :

Եւ իրաւի, զարմանալի է որ Մէլիքիեթի խմբագրի պէս մէկը, որ հին շարժարող ռեֆորմի թուականներուն, իր խօսելու և գրելու ազատութիւնը վայելելու համար Բարեկազմ պատանդներով Մամուլի ա-

զատութեան անհրաժեշտութիւնը կը շեշտէր, այսօր դժբաղդութիւնը կուենայ իր ամենապետած ժողովին մէջ Մամուլի ներկայութեամբ արեւելութեան դնելու չափ համակերպող ըլլալ :

Օսմ. երեսփ. ժողովը իր Ատենապետովը մեկտեղ՝ ազատութեան մասին բաւական զաղափար չունի և չի գիտեր եղբր թէ՛ երկրի մը ազատութիւնը Մամուլի ազատութիւնէն կախեալ է, և երբ երկիր մը ազատ Մամուլ չունի, հոն ազատութիւնը անուանական բառով է լի չուրկ ո՛ր և է արժէք և զլիտովին անիմաստ :

Ար որ Մամուլը ազատ է, հոն ժողովուրդը տղատ կապրի և իր բարձրած քաղաքականութիւնն ու զրկանքներ քիչ տեղի կուենան համեմատաբար. այլապէս՝ առաջադրեալ ազատութիւնը շատ ջուր կը վերցնէ . . .

Բարեբաղդաբար՝ եթէ Ահմէտ Բիզա պէյի Խորհրդարանը սկիզբէն բաւական աշխույժ չ'գտնուեցաւ տպագրական օրինակներ այնչափ ծանր պայմաններով չ'բեռնուորելու, միւս կողմէն սակայն՝ ծեղաւորին Յանձնաժողովը իր կատարած քննութիւններուն արդիւնք տեղեկագրովը, հակառակ իր ծերութեանը անուանին, աւելի նրիսաւարդ ցոյց կուտայ ինքիւնքը . . . բոլորովին մեղմելով տպագրական օրէնքին խստութիւնները :

Ըստ իս տպագրութեան մասնաւոր օրէնքներով մը գործերու ընթացքը դադարեցնել և գտնուորութեան մասնէն ալ Յեսուչըրախանութիւն է, քանի որ ամէն երկրի մէջ ալ դատարաններ գոյութիւն ունին առաւել կամ նուազ բարեկազմ . . . և կրնան Մամուլի խնդիր մը կարգադրել :

Հակառակ որ սկիզբները Մամուլի օրէնքին վիճարանութիւնը ծանր փուլերէ անցաւ երեսփ. ժողովին մէջ, ուրախաբիթ է սակայն և յուսալի որ վերջապէս ազատութեան համապատասխանող եղբայրութեան մը պիտի յանդի : Օսմ. Խորհրդարանը ինք ալ այդ անհրաժեշտութիւնը զգացած ըլլալու է, որ եթէ ինք ուղղակի չ'լրացաւ ընել, հետզհետէ կը քաջալերէ ծերակուտական Յանձնաժողովին կողմէ այդ մասին յայտնուած կարծիքները և կտտարուած մեղմացուցիչ փոփոխութիւնները :

« Այդ թղթակցը ընդունած էի արդէն և անոր հետ կը խօսէի սկիզբէն մը հրամանելէ յետոյ, երբ Յունաց Պատրիարքին ժամանուած իմաց տուին ինծի : Իսկոյն հրաման տուի որ ներս մտցնեն, և երբ դուրը բացուեցաւ, ն. Ամենապատուութեան ընդ առաջ գացի և ալ կողմս նստեցուցի :

« Թաւնի թղթակցէն ներողութիւն խնդրելով՝ Պատրիարքին կողմէն գործայ և սկսայ անոր հետ խօսիլ՝ առանց ներկաները նկատի առնելու :

« Հետեւաբար զարմանօք տեսայ թէ՛ գրասենեկիս մէջ գտնուած թղթակցի մը այնպիսի նշանակութիւն մը տրուած էր, որ մտքէս ընաւ չէր անցած և չէր կրնար անցնիլ :

« Ո՛ր և է կարեւորութիւն չէի ընծայած այդ բանին : Թաւնի թղթակցից հոն էր և հոն մտայ. եւ զածը այս է : »

Մահմուտ Եփէթէթ բաշայի այս միջադէպը, որ ծանր համեմատութիւններ առնելու կասկածներ կային, խաղաղութեամբ պիտի վերջանայ, մանաւանդ որ նախարարաց խորհուրդը վերջին տեղեկութեանց համաձայն, յատկապէս զբաղած է այդ միջադէպին մանրամասնութիւններովը, և նախարարներէ ամենք կարծիք յայտնած են թէ՛ պէտք է գոհացում տալ Յունաց Պատրիարքին, և ուրիշներ ալ նոյն իսկ՝ առեղի առաջ երթալով՝ նկատած են որ Մահմուտ Եփէթէթ բաշայի խօսքերը լոկ իր անձնական կարծիքը պիտի քննարկուի : Մահմուտ Եփէթէթ բաշայի ըսածները պաշտօնական հանգամանք մը չունին, ուստի կառավարութեան կարծիքը չեն ներկայացնել :

Իրերին է գուշակել նախարարաց խորհրդին այս որոշման անկեղծութիւնը հետեւեալները . . .

ԲՈՒԹԻՔՈՍ

ԴԵՂՆԱԾ ԹՂԹԵՐ

Յետադայ նամակը «Շիրակի Խմբագրարարութեան» օգրագրեալ Տ. Ա. Արիփարեանի զրկուած է, որ իր մէջ տխուր յիշատակներ պարունակելուն համար հրատարակութեան կուսանք :

Սոյն նամակի թուականին՝ որ 1906 Մեպոյ . 16 է, ուշադրութիւն ընողը՝ դիւրաւ կրնայ հաստատել թէ՛ նամակագրին յանրաւի արգելափակման, կամ բարբարոսային դաւադրութեանց զոհուելով անուղղակի բանտարկութեան ենթարկուած պահուն գրուած է, շնորհակալութիւն յայտնելու համար իրեն զրկուած «Շիրակ» թերթիւն փոխարէն :

Մեծայարգ Տիար Արիփար Արիփարեան Խմբագրարար «Շիրակ» Հանդիսի Ի Գահերէ :

Այս սպանող մեղութեան մէջ, անյայտ անհաղթ մը ու կարօտով՝ եւ միանգամայն լարուած ու անդադար չեալ ասքերութեամբ կարգաւոր բաղն ու-

ուղեցայ « Երբայ » երկրորդ տարւոյ երկու թիւերն , զորս Պատ . Խմբագրութիւնը-աղանազոյն հոգածութեամբ մը անշուշտ՝ բարեհաճած էր ինձ նուիրելու շնորհը ընել :

Անոնց ընթերցումով զգացած գոհունակութիւնս զբնով կարելի չէ բացատրել . համոզուած՝ որ վերջապէս Եգիպտոս ալ տարիներու ընթացքին մէջ բաւական կարեւոր գոհունակութիւններու արդիւնքով կուենայ գրական հանդէս մը , ուր կարելի է մէկ ակնարկով գըտնել հետաքրքրական նիւթեր՝ ստեպյուզիչ , շատ անգամ սիրովիչ՝ որոնք ծայրէ ի ծայր համախորհուրդ եւ ներդաշնակ ժամագրութիւն մը կ'ազգածեն վերջեւ . « Երբայ » ի պարունակութիւնը մասնակի վերլուծումի նիւթ ընելու նպատակը չունիմ , այլ կուզեմ երկու տողերու մէջ սեղմուած բացատրել թէ՛ անիկայ ի՞նչ ընդհանուր տպաւորութիւն թողած է ինձ նման ակամայ ՌԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ մը վրայ , որուն շորս ամբողջութեամբ իր շարժազանց սիրած մէկ զբաղումը-ընթերցումը-զոնկ արդիւնքած չէ . եւ թէ՛ ո՞րչափ մեծ թուեցաւ ինձ այն նուէրը՝ որ « Երբայ » ի Խմբագրութիւնը կը հաճէր ընել , քանի մը վշտամոռաց ժամեր վայելելու պատճառ դառնալով իր նուէրովը : Ժամանակն է ուրեմն որ բո՛ւ թէ՛ վարձատրուած են իմ երբեմնի այն սողերս , որ « Երբայ » ի երեւուածն քանի մը ամիս վերջ՝ իրարու յաջորդող թիւերը աչքէ անցնելէ յետոյ՝ կը նուիրէի անոր բարի յաջողութեան , եւ ամէն զբաղանքները սերող եգիպտահայ անհատներու հետ , կը ցանկայի նմանորինակ Հանդէսի մը գոյութեան պահպանումին : « Երբայ » ի այս թիւերուն մէջ իրականացած կը անհունին այդ բազմաթիւներս շատ մը տեսակէտներով :

Ներկայ քանի մը տղերք իբր պարտաւորութիւն Պատ . Խմբագրութեանը ուղղելու զիջեցիկ ատիթէն պիտի օգտուիմ « Երբայ » ի նկատմամբ քանի մը խօսք եւս ուղղել եգիպտահայուն եւ ամէն ընթերցանէր հայերու , որ « Երբայ » ի նման հրատարակութիւն մը քաջալերելու եւ աւելի ճօն վիճակի մէջ զայն կանգուն պահելու համար աջակցութիւն չ'ստանան . որովհետեւ փոքր-ձոյլ ու պէտք է որ աւելցնեն նաեւ՝ դժբաղդարս անկեղծաբան փորձերով՝ հաստատած եմ թէ՛ ինչ կը նշանակէ « Երբայ » ի ծաւալով Հանդէսի մը . եգիպտոսի մէջ հրատարակութիւնը , եւ ինչ զոհողութիւնները կը կարօտի այն :

Եգիպտոս . . . Ընկերութիւններու բազմաթիւութիւնը երկիրը . բազմամասնութեամբ փառաստաններու երկրին արտադրած արմատներուն , ընկերութիւնները օրըտօրէ աւելի օճեկուն համեմատութիւն մը ցոյց կուտան , ինչո՞ւ չունենանք այդ այլազանութեանց քովիկը ընկերութիւն մը , որուն ներպատակը ըլլայ օգտակար հրատարակութիւնները քաջալերելու եւ աւելի ներկայանալի վիճակով մը կանգուն , կանոնաւոր եւ յարատեւող վիճակի մէջ զնել զայն . միթէ սա նուա՞ղ օգտակարութիւն եւ արժէք պիտի ունենայ կարգ մը ընկերութիւններու յատկազմակարգ շարժմանց մէջ : Միթէ լաւագոյն եւ օգտակար չ'ըլլար « Երբայ » ը փոխանակ ամիսը մէկ անգամի , երկու անգամի համար ապահովել . օ՞հ . ամիս մը սպասել զոր օրինակ , « Ոսկի Ապրիլ » ինչ շարունակութիւնը ունենալու համար . այս անտանելի՛ է շիտակը :

Խնդրելով՝ որ երկտողս անկիւն մը շնորհել հաճէր « Երբայ » ի մօտաւոր թուոյն մէջ , հրատարակուելու ամենախորին շնորհակալիքս կը յայտնեմ Պատ . Խմբագրութեանը ինձ ըրած նուէրին համար , յուսալով որ շարունակելի պիտի ըլլայ այն , եւ կար եւ նորանոր յաջողութիւններ մաղթելով Ձեզ՝

Մնամ յարգանք
Ե. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Ա. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

ՊԱՏՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐ

— Աղբ. Պատրիարքարանի քննիչ Պատուիրակ Կէորդ Վրդ . Առաւելեան Մերտինէն Յունիս 12 թուականի նամակ մը ուղղելով Ս. Պատրիարքին , կը տեղեկագրէ թէ՛ Պ . Սարգիս Սալին վար դրուած է և թայլ չի տրուիր որ Մերտին ինչն : Ներքին գործոց նախարարութեանէն քանի մը օր առաջ գացած հրամանի մը վրայ՝ կուսակալը կանչելով պատուիրակները , ազգարարած է որ անոնք հերքեն Պատրիարքարանի զրկած իրենց տեղեկագիրները , խժգոտութեանց մասին : Ներքին գործոց նախարարը յանձնարարած է որ եթէ Պ . Սուրբ չ'հերքէ , պատերազմական ատանին պիտի յանձնուի : Կէորդ Վրդ . Ս . Պատրիարքին խնդրած է Պօլիս դալ : Այսօր Ս . Պատրիարքը ներքին գործոց նախարարի հետ պիտի տեսակցի պատուիրակներու Պօլիս գալու մասին , կը գրէ Արեւելի :

Գ. Ս. Ա. Վ. Ժ. Ի.

— Ատանայի Առաջնորդ Տ . Մուշեղ Եպս . Սերսեան Ատանայի Պատերազմական Ատանին կողմէ 101 տարուան բանտարկութեան դատաւարուած է , « Հայկական շարժերու թիւագրիչ » ամբաստանութեամբ , կը գրէ Ժուռնալի :

Ի. Մ. Ո. Մ. Ն. Ի.

— Ս . Պատրիարքը Դատական և ներքին գործոց նախարարներուն հետ տեսակցելու ատեն հրատարակու սպառնալիքները քննարկած է Առաջնորդներու անկանոն ձեւակալութեանց դէմ , յայտնելով որ՝ ո՛ր է Առաջնորդ Դատի քաջելու համար , կոչնաղիքը պէտք է Պատրիարքարանի զրկուի :

Նախարարները խոստացած են պէտք եղածը անօրինել :

Ենթադրեթ բաշա ալ վերաքննելի նկատած է Մուշեղ Եպիսկոպոսի դէմ արուած դատավճիռը : Իսկ գործադրուածները . . .

Ա. Ս. Ա. Բ. Ո. Մ.

— Բարեկէն 8500 և Ամերիկայէն 6250 Պր . զրկուած է Պատրիարքարան , ի նպատակ իրիկիոյ աղէտահալներուն :

Ա. Ս. Բ. Ո. Մ. Ն. Ի.

— Սկիւտարէն հայ երիտասարդ մը Պատրիարքարանի գիծելով բողոքեց , կը գրէ Բիզանդիոն , որ մէկ քանի տեղացի թուրքեր առևանգած են Ազնիւ անուն 13 տարեկան աղջիկ մը և զայն բռնի Իսլամացնելով ամուսնացնել կուզեն : Թէև Ստեփանութեան լուր տրուեր է , բայց մինչև որ եկեր են , հայտնին ուրիշ տեղ փոխադրած են : Ականատես թուրք մը վկայութեան եկած էր . փոխանորդարանը թագրիրով մը Դատական նախարարին զրկեց Տէր Տրդատ քահանան և պահանջեց աղջիկը :

Ն. Պ. Ա. Ս.

Գրիգոր Էֆ . Չոհրապի Գրասենեակէն Հայոց Սրճարանի Տնօրէն Պ . Բրիտտոստըր Թէվէքէլեանի ուղղուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ՛ Թղձմտանքի Չայնիք Վրդ . Ս . կէն մօտ 200 ոսկույ հասոյթ մը

պիտի գոյանայ կիրիկիոյ աղէտահալներուն համար և այժմէն իսկ գոյացած հասոյթները Պատրիարքարանին կը յանձնուին :

Տ , Թէվէքէլեանին ասկէ առաջ զրկուած գիրքերը սպառած ըլլալով՝ նորեր հասած են . անոնք որ չ'են գնած տակաւին , թող փութան օգտուիլ այս առիթէն , որով մէկ կողմանէ բարեգործած կըլլան արկածահալներուն և միւս կողմանէ մեր քաջահմուտ Երեսփոխանին գրչի արտադրութեանէն կ'օգտուին :

Տ. Ո. Ս. Ի. Բ. Պ. Յ.

— Սոյն Պատկերազարդ գրքոյկին հայտնութէն կարգ . Մասնախրմբին ի դիմաց , Տիարք Սեդրաք Դաւթեան և Տր . Մ . Շամլեան առ հաշիւ 20 Օսմ . ոսկի զրկած են Ամէն . Դուրեան Ս . Պատրիարք Հօր 47440 թիւ չէքով մը :

Զ. Ի. Բ. Ե. Բ. Բ.

— Ոստիկանութեան պաշտօնարանին մէջ կազմուած պատերազմական ատանը տասնեկէնգ տարուան տաճանակիր աշխատութեան դատաւարաց Պարտազակցի Մարտիկ անուն անձը , որ կրա հրացանով զինուած վիճակի մէջ ձերբակալուած է : Նաև անոր ընկերն ալ հինգ ամսուան նոյն պատժին՝ ընկալելով պատժ ըլլալուն համար , Ոստիկանութեան վտարուած կ . Պօլսեցի Բէմզի , պատուերի հակառակ զէնք պարպած ըլլալով , մէկ ամսուան բանտարկութեան դատաւարուեցաւ , սեւմորթ Մէհմէտ՝ Երկու շաբաթուան և Մալաթիացի մրգալաճառ Հիւսէին ալ մէկ ամսուան :

— Զէնքերու յանձնումին պայմանաժամը աւարտած ըլլալով , Պօլսոյ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարած է Բարձագ . Գարու զինավաճառ Հաճի Իսմայիլի և Ահմէտի խանութները : Տասնական Բէվոլվէր Երևան հանուելով գրաւուած են և երկու խանութպաններն ալ պատերազմական ատանին յանձնուած են :

Ն. Ո. Ս. Բ. Ե. Բ.

— Յունիս 23 ին Երուսաղէմ հասած են Ատանայի որրացեալներէն տասը անմեղուկներ : Տ . Յարութիւն Ս . Պատրիարքը զանոնք տեսնելով՝ լացած , օրհնած , համբուրած , և ժառանգաւորաց Վտրժարանի տեսչութեան զրկած է լաւ խնամելու և գաղտնաբերելու հրահանգ տալով :

Ն. Ա. Մ. Ա. Բ.

Վեր . Հ . ՊիլէՉիկեան Արեւելի Ս . Պալեանի ուղած ձեր Գարդը մեղի յանձնուած է : Յիշեալը համարողութեան մէջ է . վերադարձին Ձեր գրութիւնը իրեն աղով պատասխանը փութացնել կուտանք :

ՄԱՆՐ ԼՈՒԻՐԵՐ

(Պօլսական)

— Աթէնքէն կը գրեն . « Օսմ . կառավարութեան սպառազինութիւնները և սահմանազրկին ամբարցումը բնականաբար մեծ ազդեցութիւն յառաջ բերին հոս : Էմպրոս լրագիրը պէտք կը յայտնէ ն .

ըստի . ժողովը արտակարգ նիստի հրաւիրել :

Միւս լրագիրները բուն լեզու մը կը գործածեն Երիտ . Թուրքերուն նկատմամբ : Կրետէէն առնելու լուրերը ինքնավստահութիւն կը ներշնչեն . կղզիին 300,000 հոգի բնակչութիւնը զինեալ է : Տեղացի ոստիկան զինուորներու թիւը շատ աւելցած է :

Մեծ տէրութիւնները պաշտօնապէս զեկուցած են Կրետական կառավարութեան թէ՛ միջազգային զօրքերը Յուլիս 28ին ամէնքը մէկանց պիտի հեռանան կղզիէն :

— Ապտիւլ Համիտ մէկ միլիոն ոսկի չէք մըն ալ առած է Բ . և Գ . զօրաբանակներու պատերազմական պէտքերուն գործածուելու համար :

Այս գումարը՝ կը գրեն թուրք թերթերը , դահնկէց Համիտին հինգ միլիոն Եթաա պանքէն գանձելու գումարէն պիտի ըլլար : Սակայն՝ ապագայ դժուարութեանց առջեւ առնելու համար , խնդիրը իմաց տուած է Կրետական կառավարութեան , որով Օսմ . կառավարութիւնն ալ անկէ ծանօթանալով՝ հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է որպէսզի այդ միլիոնները ինք գանձէ :

— Բալուի գաւառակին Գայմաղամ Բէշիտ էֆ . յետադիմական մը ըլլալով՝ բնակարանը զինուորներ կը զրկուին , որոնք կ'առաջարկեն անոր անձնատուր ըլլալ , որուն զէնքով կը պատասխանէ Գայմաղամը : Զինուորներն ալ տունը հրացանի բռնելով թէ՛ զինքը և թէ՛ արքանեակները կ'սպաննեն , կը գրէ թուրք թերթ մը :

— Մալաթիացիները կալուածներուն արժէքը ինկած ըլլալով , կ'ըսէ Արեւելի . եգիպտացի մեծ դրամատէրեր խմբակ մը կազմած են՝ կալուածներ գնելու համար կ . Պօլսոյ մէջ : Եթէ կ'ըսէ վազֆներու ջնջումը մօտ ատենէն կատարուի , կալուածոց գինը կը բարձրանայ :

— Արտաքին գործոց նախարար Ռիֆաթ բաշա յայտարարած է օրագրոյի մը թէ՛ Կրետէի խնդրոյն առթիւ զինեալ վէճի մը վտանգը անհետացած է , սակայն ատկէ պէտք չէ՛ հետեցնել որ Օսմ . կառավարութիւնը ետ կեցած ըլլոյ Կրետէի վրայ իր ունեցած իրաւունքներէն , որոնք բնաւ խնդրոյ առարկայ չեն կրնար ըլլալ : Նախարարը յարեց թէ՛ այդ մասին բանակցութիւններ կը կատարուին Բ . Դրան և պաշտպան տէրութեանց միջև :

— Օսմ . խորհրդարանի նստաշրջանը թիչ մը ևս պիտի երկարաձգուի ելեր : Մինչև հիմայ շատ մը գործեր տեսան ա . . .

— Կրեմանիա թուրքիոյ ծանուցագրին պատասխանելով յայտարարած է թէ՛ Կրետէի խնդրոյն մէջ սկիզբէն պահած չէզոքութեան չ'պիտի շեղի , բայց կղզիին իսլամներուն նկատմամբ ունեցած համակրութեանը պատճառաւ կը մաղթէ որ կարգադրութեան եղանակ մը գտնուի :

— Կ . Պօլսէն նոյն օրացի Բրիտի գրած են թէ՛ Բ . Դրան մտաւնայ մը տրուեր է , որուն համար

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՄՏՈՒՆ ԾԻՄԱԽՈՏԻ

ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՍԻԿԱՐԵԹՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՎԱԿԸ - ԷԼ - ՊԻՐՔԷ ՓՈՂՈՑ ԷՕՂՊԷՔԻԹԷ

Արևելեան ընտիր ծխախոտներէ պատրաստուած թարմ սիկարէթներ անմրցելի աժան գներով ունենալու կամ վայելելու համար, ամէն անգամ և ամէն տեղերէ աւելի՝ պէտք է նախընտրել մեր վաճառատունը .

Առաջնակարգ տեսակներէ Եւրոպական սիկարետերու լաւագոյն զանազանութիւնները գոնելու համար հարկ չ'կայ հոս ու հոն ժամաւաճառ ըլլալու . բաւական է անգամ մը անպատճառ այցելել մեր վաճառատնիդ .

Պարսկական ամենաընտիր թէմպէքիի այլ և այլ տեսակները բացի մեր վաճառատունէն, ուրիշ տեղերէ գնելը պարզապէս սխալի է .

Մեր վաճառատունը վերջապէս, գիներու աժանութեամբ, տեսակներու բազմազանութեամբ ու ճոխութեամբ և այլ ամէն տեսակէտներով, և մասնաւոր գործածել սրոյշած ապրանքներուն թարմութեամբը անմրցելի է, սրուն անժրտելի ապացոյցներէ: Մին ալ զարգացած եւրոպացիներէ օրրստօրէ մեծ քանակութեամբ և ստուար թուով եղած յանձնարարութիւններն են .

Ն . ԵՒ Ա . ՀԱՃԷԹԵԱՆ ԵՂՔԱՐՔ

ՍԵՓԱԿԱՆՍԵՐԲ

Ն . ԵՒ Ա . ՀԱՃԷԹԵԱՆ ԵՂՔԱՐՔ

ՅԱՏԿԱՆՈՒՇԸ ԻՐԵՆՅ ՎԵՐԱՊԱՀԵԱԼ Է .

ձայն իբրև թէ՛ հայ յեղափոխական դռնիցէն մտադիր է եղեր Պօլսոյ մէջ շիփոթութիւններ յարուցանել . Թէև հաւանական է որ այդ լուրը բռնակալութեան կուսակիցներէն յերբուրած է, սակայն պատերազմական նախարարութիւնը հարկ տեսներ է ընդարձակ միջոցներ ձեռք առնել .

== Երկու թուրք կիներ և հայ կին մը ոստիկանութեան դուռը գնացած են, տեսնելու համար հրապանակիր Սինան պէյը, որ զինուորական ատենին որոշմամբ ձերբաւորուած է եղեր .

Հայ կինը ուրիշ անգամներ ալ դացած է եղեր այդ անձին հետ տեսնուելու, սակայն այս անգամ պարտաւոր կը կրէր: Ոստիկանները այդ կէտը ուշադրութեան առնելով հսկած և տեսած են թէ՛ հայ կինը ունենակին մէջ իր պարշափը Սինան պէյին կը հազցնէ զայն փախցնելու համար: Ուստի ամէնքն ալ ձերբակալուելով դատական պաշտօնատունը զրկուած են հարցաքննութեանց ենթարկուելու համար .

== Պօլսոյ մէջ միջազգային յանձնարարութեամբ կազմուած է Շէյք-բէթ բաշային պատուոյ սուր մը նուիրելու համար, որուն շեղքին վրայ արձանագրուած պիտի ըլլայ ազատութեան բանակին Պօլսոյ միտնելու թուականը, այսպէս « Յիշատակ երախտագրութեան Հայրենիքին առ զօրավար Մահմուտ Շէյքբէթ բաշա » .

Ժամանակ մը Եղիպտոսայեան ալ պատուոյ սուր մը պիտի նուիրէին Փուտա բաշային, որ խեղճ հիմար աքսորուած է եղեր: Այդ սուրը ո՛ր պիտի մնար արգեօք . . .

== Եղիպտոսի ազատական կուսակցութիւնէն պատուիրակութիւն մը Սուլթանին ներկայացած է, որոյ անդամներէն մին ճառ մը արտասանած է, որուն մէջ կ'ըսէ թէ՛ իրենք՝ Սուլթանին խոնարհ հպատակները, եկած են իրենց անկեղծ շնորհաւորութիւնները մատուցանելու Ն . Վեհափառութեան, թէ Օսմ . կայսրութիւնը այլ ևս պիտի յառաջդիմէ՛ իբրև աշխարհիս ամենէն մեծ պետութիւններէն մէկը, թէ այս իշխանութեան օրով եղիպտոսն ալ կը յոստայ տեսնալ սահմանադրութեան բարիքները և ընդ Սուլթանը պատշաճօրէն պատասխանած է .

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

ԴԱՐՁՅԱԼ ԽԱՉԱԳՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ (Ursusuyru)

« Չայն » ականները գործի վրայ են. « Հայաստանը կ'ուզեն ազատել . . . » Արգտեանի . Մարդուկէտեանի և Սուրբէն Պարթևեանի թելադրութեամբ պայանուած թափշանձեանի զտակարգին պատկանող նիւ-Եօրքի հայ աղաները ամիսներ առաջ պատիւ ունեցան այդ « յեղափոխականներուն » կողմէ շատ քաղաքավարի, շատ վայելուչ նամակներ ընդունելու, որոնցմով զրամ կ'ուղուէր իրենցմէ: Աղաները տուին թէ չտուին . չեմ գիտեր. թերեւս վարցան ու տուին . չէ՛ որ մեր հարուստները ամէնքն ալ գնդակահար թափշանձեանի յամառ սիրտը չունին անպատճառ: Սակայն կէս մը, որ տարօրինակ կը գտնուէ՝ ա՛յն է, որ այդ նամակներու մասին քառ մը անգամ չըրգուեցաւ Սմերթիկահայ թերթերու մէջ: Կը կարծեմ որ պէտք էր երևան հանել այդ պէտք էր սեղանի վրայ դնել այն հարցը թէ՛ Արղուեան-Մարդուկէտեան-Պարթևեան հոսպիտալիտեան կողմէ Ամերիկահայ խեղճ գործարարութեան արիւն քրտինքով վասակուած 50-55,000 գումարը նիւ-Եօրքի Ծարսուացի « քօքօտ » ներուն հետ վայելիլը իրա՛ւ որ վստահելի « քրէտի » կը բանար անոնց համար՝ աղաներու քաղկին հանդէպ ալ Մարդիկ ընտրեանէն ժառանգած են փառաբանական ու տեղու և մարտիկու կարողութիւն մը . մեղք չէ՛ որ այդ չըբնայ յատկութիւնները չ'մարգուրին ու մնան միշտ մէկ աստիճանի վրայ .

Կիրիկիայի շարքերն ալ փառաբար ատիթ առած են այդ խմբակին՝ հայ անունը, հայ խորճն ու հայ արիւնը շահագործելու համար: Ելեր, արիւնանի՛րկ-կարմիր թուղցի կը հանեն, « Հայ կամաւորներու Գործադիր Յանձնարարութեան » խորհրդարան անունին առի, վրան կ'ընէր մը՝ խաչ, թագ ու չեմ գիտեր ինչ նշան տապան ու ազանի է, որ հոն գրուած ըլլայ, ու կոչ կ'ընեն զինուորագրուելու . . . Ինչո՞ւ . . . Ինչ նպատակով: Որո՞ւ պէտք են այդ կամաւորները, ի՞նչ պիտի ըլլայ իրենց պաշտօնը և ու ե՞ պէտք կամ անհրաժեշտութիւն կայ ներկայիս այդպիսի « յեղափոխական » գործի համար: Անա հարցը .

Ստացած տեղեկութիւններու համաձայն՝ այդ ալ « Չայն » ականներու նոր շահատակութիւններէն մէկն է. Կըրնայ ըլլալ որ անոնք վաղը ելլեն ու

-Մ . Ն . - Հայրենիք ասիկա սուաց իր քերթեհեմ մեկովը՝ զաղախարհ շուրջ դարձող ինքնուր մը հաւան « Արշալոյս » ի վրայ ալ յարձակիչ ուզած է եղեր՝ խորհուրդ տալով Անուր ու՝ « կոչիկեմ վեր չեղի . . . » Հայրենիքի այդ գրութիւնը կասկի տեղ կ'ընդունենք: Միայն իր « խրատիկ » գալով՝ գիտե՛ք կ'ասպանուենք րի՛ կեր խեղիք իրեն հետ վիճաբանելու գայ, մեր կոչիկեմ վեր չ'պիտի կընենք՝ Հայրենիքի հասկացողութեան ջարհ ի ներկայի ունենալով . . .

ՄԻՆԿԸՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅՈՒՑՈՒՑԻՉ Ժ . ՆԱՅՏԻՆԿԷՐ

Պալաքի փողոց . Խաղնէտարի սեփականութիւն, Պրիսթօյ Օթէլի ճիշտ դիմաց Գաֆէ Տը Լա Պուրսի կեց

Հին եւ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐՈՒ ԳԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂԵՐ ՈՒՆԻ

Աշխարհի ամենէն լաւագոյն կարի մեքենաները ՄԻՆԿԷՐՆԵՐՆ ԵՆ և ասոնցմէ մինչև ցարդ 17.000,000 ծախուած է:

400 է աւելի վիսյական և մեքայներով վարձատրուած, երաշխաւորուող մեքենաներ.

ԱՄԵՆԷԼ ՄԵՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՅԱՆԱԿ

Փարիզի 1900 ի Տիեզերական արուեստանախիսին մէջ ստացած է .
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԲՐՈՒՍԻՈՅ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԱՆԿՂԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ
ԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԱՐԲՈՒՆԵՐԻՆ ԵՒ ԹԱԳՍԻՐԱԿԱՆ ԱՐԲՈՒՆԵԱՅ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ Ն . Բ . ԵՏԻՎԱՅԱՆ ՏԱՆ

Կեղծերէն զգուշանալ, ուշադրութիւն դարձնել իւրաքանչիւր մեքենայի վրայ ՄԻՆԿԷՐ յաղակելիս

Գին ՉԱՓԱՒՈՐ

հրապարակով հերքեն թէ այդպէս չէ իրենք գործ չունին այդ խեղքին հետ և թէ աննպատակ գոյն ունեցող ձեռնարկ մըն է ատիկայ: Մենք նախապէս տրամադրուած ենք չհաւատարու այդ « հերքում » ներքուն:

Հատարակութեան պարան է՝ յանուն ժողովուրդի, ազգի շահերուն՝ ոչ մէկ նշանակութիւն տալ այդ կարմիր « կոչ » երուն, չվստահել նաև այն սպաստներուն անկեղծութեանը որոնք յատուկ թուղցիկով մը « քննադատած » են այդ « կոչ »ը: չվստահել, որովհետև իրենց խեղճին վրայ նոյն մեղքերը կը ծանրանան, որուն մէջ կը մեղադրեն կոչ հանողները: Խոսուան ընթերցողը՝ այդ « կոչ »երն ու պատասխան-թուղցիկները՝ կարգաւոր մէկ պաշտօն միայն կըրնայ ունենալ-զաւեշտի սեղ ընդունել զանոնք: Երկուքի արբերն ալ մէկ մէկ ծառ . տարբեր ճիւղեր:

(Հայրենիք)

ԳԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Սլ հոգ մի՛ ընէք թէ մեր կարի մեքենաները Շայնայի մը գիտուն վրադրած հոս ու հոն պիտի փոխադրէք նորոգելու համար:

Պ . Սարգիս Թաշեանի իրեն զիմող շատ մը յաճախողներէն քաջալերուած, ատենէ մը ի վեր իր պաշտօնը թողլով, յատուկ կտրք պատրաստած է եւ իր շրջուն ու շարժական խանութը « Վարօն » ին (անոր պղտիկ ձիւն անունն է) բարձած ամէն ինչէն կանցնի ամէն օր եւ ամէն ժամ:

Ձիւնքը ճանչնալու դժուարութիւն չկայ: Պղտիկ ձիւն մը քաջած կտրքին վրայ երբ մեքենաներու գործիքներ տեսնէք, որուն շուր կողմը ամեն ինչուով գրուած է, մանուսանք Réparation des Machinesը, անմիջապէս կ'ամ « Վարօն » յիշեցէք, եւ կամ թիչ մը անցին Սարգիս Թաշեանը տեսնել ուղեցէք, իր կապոյտ կտաւքոսային մէջ, անիկայ ոչ միայն կարի մեքենաներու նորոգութիւն կընէ աննման յաջողութեամբ և երաշխաւորուող, այլ և նոր մեքենաներ ալ կը հայթայթէ:

Չ'մոռնա՛ք նաև կազմ վստարաններու եւ ֆոնօկրաֆոններու նորոգութիւնը և նորուրու հայթայթումը:

ԲԱՅ ՆԱՄԱԿ
« Արշալոյս » ի բաժանորդներուն կը խնդրուի մեր մինչև ցարդ չ'վճարող բայց յարգելի բաժանորդներէն, որպէսզի բարեհաճին առանց մեր ուղղակի դիմումին սպասելու, իրենց բաժնեդիւնները զրկել
Rédaction du Journal ARCHA-LOUYCE հասցեով .